

Over onze gewesten verspreidden zich regelmatig allerlei besmettelijke ziekten. In april-augustus 1532 was er te Brustem een pestplaag (01). Ze greep snel om zich heen en verspreidde zich tussen Maastricht en Zoutleeuw. Allerlei preventieve maatregelen werden genomen o.a. in verband met vismarkten en waterlopen, het houden van konijnen, katten en honden, de verkoop van kersen, pruimen en groenten. Rupsen moesten vernietigd worden. Tijdens die beangstigende periode ruimde men mest en vuiligheid in de straten op terwijl kleding en bezittingen van pestlijders onmiddellijk verbrand werden. Vuren werden aangelegd om de lucht te zuiveren.

In 1577 noteerde pastoor Paulus Meerbeek (1574-1588) in zijn register drie overledenen wegens de pest op 10, 12 en 16 september: Catharina Van Loen, Johannes Van Loen en Maria Van Stapel. Dat jaar waren er 18 sterfgevallen in Brustem. De overheid gebiedde aan ieder huis waarin de ziekte heerste, gedurende zes weken een bussel stro of riet aan de deur te hangen. Pestlijders mochten geen contact met de buitenwereld meer hebben en moesten hun doortocht met geluid kenbaar maken.

In 1602 stierf pastoor Hendrik Pestelmans (1596-1602) aan tyfus. Tussen 1623 en 1628 woedde weer een verschrikkelijke pestepidemie in onze streek. De archieven vermeldden voor het dorp Aalst 30 gevallen met dodelijke afloop: 4 in 1623 en 26 in 1625. In 1636 overleed pastoor Petrus Walt (1636-1636) ten gevolge van de pest, toen hij pas een maand in Brustem aangesteld was.

De ziekte verdween geleidelijk na 1669. Maar op 04 juli 1685 overleed pastoor Hubertus Van Aken (1673-1685) aan tyfus. De geestelijkheid liep een groot besmettingsgevaar bij het toedienen van de laatste sacramenten.

Over melaatsheid sprak men reeds in 1460. De lazars, genaamd naar Lazarus, die ongeneesbaar en besmettelijk waren, werden afgezonderd in een lazarij of een lemen huisje van één kamer buiten de dorpskom gelegen. Melaatsen mochten geen herbergen betreden. Ze leefden van de liefdadigheid en droegen een grijs kleed met kap. In de hand hadden ze een klep of ratel. Op een kaartje uit 1680 is 'De Lazarije' aangeduid in de omgeving van 'Den groene dael' of in 't Distelveld.

De aard van de voeding, de onzuiverheden in het drinkwater en de slechte bewaartechnieken veroorzaakten storingen in de spijs-spijsvertering. Zodra er iets mis dreigde te gaan, werden op overdadige wijze purgeer- en braakmiddelen toegepast. Het vroeg-tijdig verouderen gaf aan jonge mensen, door hun weinig elegante houding en door hun gerimpelde of door littekens aangetaste huid, onder meer door de pokken, vaak reeds de indruk versleten en afgeleefd te zijn. Het veelvuldig voorkomen van blinden, kreupelen, debielen en misvormden op schilderijen uit die periode is geen toeval.

Wie waste zich in die tijd? Wie ververste regelmatig zijn ondergoed? Bijna niemand. Men strooide poeder in het haar en op het

lichaam. Dit poeder bevatte loodwit en was schadelijk voor huid en lichaam. Voeg daarbij dat men tot in de 18e eeuw zijn dagelijkse behoefte dikwijls op straat deed, tegen een muur of achter een haag, dan beseffen we dat de Antoniusvarkens, die aan de kerkelijke instellingen toebehoorden en vrij losliepen, zeer nuttig waren, omdat zij een deel van de dagelijkse keukenafval voor hun rekening namen en zo vet werden. Ook merkt men op elke afbeelding of schilderij steeds honden, die dienden om het ongedierte uit de woning te verjagen en ook om het braaksel van de huisgenoten op te likken. Wegens het overvloedig gebruik van zout in het voedsel deed men dit veel.

Zuigelingen stierven aan kinkhoest, longziekten, kroep of mazelen. Heel de dag door lagen de baby's te lurken aan een gummislang, die in een vuile pul met melk stak en waar vaak ook de kat kwam likken.

Zieken lagen naast de haard, waar het eten voor mens en dier werd gekookt. Wonden werden niet verzorgd en lieten littekens na in het lichaam. Men leefde voortdurend in de stal- en mestlucht, Zwermen vliegen en andere insecten zich thuisvoelden. In die overbevolkte huisjes behoefden de kinderen geen voorlichting meer.

Bron.

01.-Jan Flamend.-"Gids voor St-Truiden", 1980, blz. 158.